

ШУМАДИЈКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Непадовићъ.

ТЕЧ. IV.

Овај листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика.

№ 95.

МИЛАНИМЛКА.

(продужено)

III.

Читатели нека опросте, што е тай уводъ у приповедку, готово дужій одъ саме приповедке; онъ е нужданъ быо да се упознаду са околностима и особама коя у догађајима, о којима намъравамо говорити учествую. Садъ са свакомъ врстомъ, трудићемо се да развѣямо саму приповедку, онако вѣрно и истинито, као што су е околности и догађаји њни на светъ створили.

Нѣ много времена прошло одъ тога дана, о коме смо до сада причали; кадъ у сумрачакъ, неко лупне на вратима удовице Селанића, коя е у својој низкой собици, са својомъ кћери при вечера седила. Безъ сваке злослутнѣ она одговори: слободно! — Врата се отворе, и еданъ високъ господињ ступи унутра, онъ е быо тако замстанъ у едно црно јупунце као да е наполю највећа веявица была. На првѣй погледъ врисне Милка и поврѣе свое лице обадвѣма рукама. „Шандоре! за име божіе есте-ли вы?“ повиче удовица ужаснимъ гласомъ и сва се стресе.

„Ја самъ господя!“ одговори Шандоръ и стане као укоченъ на средъ себе. Нѣнъ ужасанъ дрктећи гласъ, и врисакъ девойке, сбунили су га; онъ нѣ могао свой стра сакрити — онъ е стаю предъ топовима, юришао е одважно на шанцеве, картачи звиждали су око њговы ушнію; али нигда нѣ осећао да му е срце дрктало као сада.

„Разбойниче иди изъ мое куће!“ на ново повиче удовица, и стане предъ свою кћерь — „или ако сте и Београдъ освоили, кажте ми да и одавде бежимъ.“

„Госпоя!“ промуца укоченѣй Шандоръ, и далъ нѣ могао говорити, уста му се смрзну.

„Ни едне речи выше! издајцо свогъ рода! ни едне речи выше да ниси проговорію у мојој кући. Одлази, иди, да те нигда выше моя очи невиде!“

Шавадръ се поврати мало одъ првогъ стра. Са горњимъ уздисаємъ обреше ладный зной са свогъ чела. Баца свое дугачко јупунце за врата, и на њму засія се

богата униформа хонведскогъ капетана. „Крочити одавде нећу“ повиче снѣ одважнимъ гласомъ — „крозъ пушке и сабљь, провела е мене моя несрећна любовь, на сто места смртъ самъ тражію, и нигди нисамъ могао погинути, я се смрти госпоя небоимъ! ваша вѣка и претня немогу мене изтерати. Я самъ найпре мой парастосъ платію и тестаментъ написао, па самъ овде дошао. Зато узмите се упаметъ госпоя, светъ іюште улицомъ иде, ваши су прозори снизки, на найманю вашу ларму, може стража овамо доћи, я ћу истина погизути, али пре негъ што я погинемъ, ваша ће кћи мртва предъ вама лежати!“

„Јо, помагайте!“ повиче изъ свегъ гласа удовица, и са обе руке удари тако о прозоръ, да е сво стакло у комадима са великомъ звекомъ на улицу пало — „помагайте! изгинусмо!“ — Жуборъ людій одма се наполю чуе.

„Садъ е све изгубљно. О небо нечала ти што си ме створило на овај светъ!“ повиче Шандоръ, и съ голимъ ножемъ полети Милки. Садъ е текъ, према њнимъ белимъ грудма примѣтію црне альине. Онъ се заустави, као муња пролети му крозъ главу една мысао.

„Госпоя, вашъ е мужъ живъ!“ повиче Шандоръ, и корачи еданъ коракъ натрагъ изпредъ обнесвешћене девойке.

„Вашъ е мужъ живъ госпоя, а вы носите за њимъ црно одѣло! онъ е у Црепан затворенъ, я самъ му животь измолю, онъ ме е послао да васъ тражимъ, и да вамъ кажемъ, а вы ме вашомъ викомъ издадoste да погинемъ!“

„Ахъ, говори, говори — вѣстниче мое среће! Шандоре анѣле съ неба! кажи намъ, увѣри насъ, е-ли живъ мой мужъ!“ повиче удовица Селанића, и при таквој напрасной промени мыслила е да саня или да е полудила.

„Ахъ господине, гди е мой отаць?“ проговори Милка као иза сна, и загуши се жалостнимъ ецанѣмъ. Нѣне одъ стра укочене очи потопе се у сузе, и ова нано-во клоне у несвѣсть. Шандоръ погледи бледо анѣлско лице, нигда ни едну лепоту овога света нису веће опасности и ужаси обколявали, „свой той жалости и несрећи я самъ узрокъ!“ помисли онъ у себя, и обадве му руке клону као да су осечене.

„Говорите, за име боже говорите, како сте оставили мога мужа, кажите јошће еданпутъ е-ли живъ Милкинь отаць!“ рекне удовица Селанића и увати га за раме.

„Све е доцканъ господя!“ одговори Шандоръ жалостно. — „Вы сте съ вашомъ викомъ ларму начинили и у помоћ позвали, и свакогъ тренутка я очекуемъ пандуре да ме убию овде, на овомъ месту, еръ я се не дамъ живъ у руке! Я ћу самъ умрети, само што ћу два три пандура, кои ме се први привате найпре предамноу на онай светъ послати!“ При тимъ очаятельнымъ речма чует се врева подь прозорима: „овде, овде, идите брзо!“ повиче еданъ на улицы — „бежите у ову другу собу,“ рекне удовица Селанића и отвори една врата, коя су завѣсомъ была заклоуѣна, па онда претвори за њимъ врата, и брзо његово яцунце баца подь креветъ. Неколико тренутака после тога, ступи у собу са запетомъ пушкомъ кварталникъ коме су слѣдовала узастопце четири оружана пандура. Удовица седла е снужена поредь свое кѣри, коя е јошће непрестано у некој забуни са склопљенимъ очима на казаету лежала.

„Господя опростите!“ рекне кварталникъ испитујући съ очима све краеве соба — „У овой соби мало пре была е ларма, прозоръ е разлупанъ, и еданъ гласъ чуо се, кой е у помоћ противу разбойника звао. А мы ништа невидимо, вы сте мирни!“

„Ние ништа брате!“ одговори удовица Селанића, и узъ њѣно бледо лице полети румень, еръ то јой е првый путь у животу, да е принуѣена да неистину говори. „Ние ништа! моя кѣи уватила е стра одь Мацара, кои су на нашу кућу нападали, па се мало пре у грозници тако занела и викала и прозоръ разбила, да самъ е едва стишала. Ево јошће е еднако у грозници, али садъ јой е болъ.“

„Нама су и то казали“ рекне кварталникъ оставляјући оружъ на свое место — „да е пре те ларме еданъ человекъ ушао у ову кућу.“

„Есть, есть,“ одговори удовица — „то е было докторъ. Онъ е отишао одавно. Морамъ сутра опетъ моанти га да дође!“

„Опростите господя што смо васъ узнемиравали, и лаку вамъ ноћ!“ рекне кварталникъ, и оде съ пандурима.

Савъ стра прође. Господя устане и заключа врата на кући; покروпи сирѣтомъ Милку по челу, коя се већ толико была повратила, да е могла сама собомъ владати. — Томъ приликомъ имао е Шандоръ доста времена у другой соби, да свою измышлѣну и лажну вѣсть о животу Селанића јошће болъ скрон. Онъ е было чуо у Банату да е Селанић негда погинуо, али никако не могао разабрати гдѣ и одь кога. Та неизвѣстность пала му е на паметъ при ономъ найнесрећниѣмъ часу, кадъ е Милку хтео убити. И као да се наново родіо обрадовао се, кадъ е видіо да удовица и њѣна кѣи вѣрую њговимъ речма. Онъ изађе полако изъ свое мрачне собице.

„Седите господине!“ рекне му удовица — „и опростите што смо васъ онако найпре предусрели,“

„Я треба да се извинявамъ и правдамъ а не вы; я самъ моимъ последнимъ поступкомъ заслужю ваше презрѣнъ, вы ме презирите зато господя непрестано, али вы господична Милка, одь васъ тражимъ да ми будете и за вашу майку благодарни, зато самъ вамъ отца одь очевидне смрти избавію —“ рекне Шандоръ и њѣжно и молебнимъ очима погледа на Милку. — „Хвала вамъ господине“ одговори девойка, и усилявала се да осмеіомъ ублажи свое презирающе погледе.

„На мою молбу господя“ продужи капетанъ, „опростию му е прекій судъ животъ, и предао га е генералу Перцелу у руке. Перцель е мой добаръ пріятель, на мою одну речъ онъ ће га слободна пустити, а тако исто на мою одну речъ онъ ће га обесити. Милка у вашимъ устима стои слобода или смрътъ вашегъ отца; ваша една речъ њгова е пресуда — Милка вы знате каква е то речъ, вы познаете ону бурю што у моимъ грудма бесни — ако желите вашегъ отца видити, треба да моя навѣкъ будете. Путь къ њму у тавницу води ће насъ поредь олгара. Милка, у твоимъ сватовима быће сами генерали, воени тспови пратиће здравице кое ће се у твоѣ здравлѣ и у здравлѣ твогъ отца пити. Милка говори слободно, говори брзо, я несемъ овде дуже остати. Иманъ твогъ отца не дирнуто, онъ е све новце и драгоценности са собомъ понео. Ево ни ово мало портре, што е висіло у њговой соби не забораію. Онъ ми га е у тавници поклонію, и благословъ ми дао, да будешъ мол, ако те къ њму доведемъ — онъ те заклео да идешъ и да га одь смрти избавишь.“ — При овимъ речма извади онъ едно златомъ обкружено мало портре, то е было портре Милкино, кое е њѣн отаць найвоію, и кое е Шандоръ онда изъ себе њногогъ отца узео, кадъ е она съ майкомъ утекла, и кадъ е по онъ по собама тражію. — Она е све те речи са убоченимъ очима и безъ икаквогъ движеня слушала. Кадъ види свое портре групу јой сузе изъ очію, она га счепа изъ руку њгови — притисне га на свое устне: „Ахъ!“ повиче тужнимъ гласомъ — „како ми е мила ова стварка, ово е было у рукама могъ отца. Онъ е ово у тавници сузама своимъ квасію. О мой отаць, мой жалостный отаць — све! све ћу тебе рада чинити. Господине, дайте ми отца, учините да га найпре видямо и загрлимо па онда убите ме, некъ вамъ е простъ мой животъ.“

Неко лупне на вратима. „Ко е?“ викне удовица плашљивимъ гласомъ. „Будимъ!“ одговори неко изпредь врата — „а, небойте се рекне Шандоръ, и отвори врата, и пусти у собу Бенду, оногъ са сковрчатомъ косомъ Влакога читателъи већ познаю.“

„Шта е? говори брзо!“ упыта га Шандоръ заключавајући на ново врата.

„Бежите што пре. Я садъ долазимъ изъ Полиціе. Я самъ пратию оногъ кварталника тамо, онъ е казао да не ништа, али после дошао е еданъ, кой е казао да е видіо при оной ларми овде едногъ мацарскогъ офицера — и тако чекаю само да се искупе момци; заповѣсть е већ издата кварталнику, за десетъ минута ова ће кућа быти обколѣна.“

„О, неоставляйте насъ пре него што намъ кажете како ђу я до могъ мужа доћи“ рекне Селанивка.

„Милка шта вы велите!“ рекне капетанъ. „Она се нема шта промишлявати — ова воли свогъ отца него све на свету. Само намъ кажите како ђемо и гдѣ ђемо прећи у Банатъ“ рекне мати.

„Господине, я ђу свуда за вама ићи само взбавите ми отца одъ Маџара!“ рекне Милка одважнимъ гласомъ.

„Есть, и мени се догадило ратованъ, и я ђу се избавити одъ Маџара — я ђу Милка одма после нашегъ венчана бежати съ тобомъ кудъ оѢшь — то ти се заклиньмъ при ономъ растанку“ и нѣжно при тимъ речма полюби е у руку — нѣговъ полюбаць горео е као отрована ватра на нѣной руцы — „а вы госпоа,“ продужи Шандоръ далѣ, „спремите се, за три дана я самъ у Панчеву. У неделю у подне будите заедно съ Милкомъ на обали исподъ Вишњице, я ђу съ моимъ чамцемъ прећи да васъ превеземъ. — Ђао ми е што у оваквимъ околностима морате мой прстенъ примити“ продужи онъ далѣ предаючи съ десне руке свой драгоцѣный прстенъ Милки. — Оча погледи на свою майку и дрктехомъ рукомъ узме прстенъ. — „Сады съ богомъ! Милка незаборави, ако у подне у неделю небудете на обали гдѣ самъ казао, твой отаць неће дочекати у животу залазакъ сунца.“

Онъ се огрне брзо у свое дугачко яшунце, погледа юшть еданнупть на бледа лица майке и кѣри, и као муна оде, праѢнь одъ безсовѣстногъ Бенде.

(продуженъ слѣдуе).

ЧУДО МАЙКЕ БОЖІЕ.

У одной варошици, коя е имала само одну цркви, была су два свештеника. Еданъ е было удоваць безъ деце, човекъ далеко чувень збогъ науке, смирености и милосрдія. Сви су га жители, а и цела га е околина звала „майкомъ сиротинъ.“ Онъ поѢе едномъ са светелитургіе изъ цркве, а бледа жена една са закрававльнимъ одъ плача очима, правый образаць туге и неволь, изиѢе на путь предъ нѣга и ецаюћи одъ плача замоли га:

„Отче светый! погледай и смилуй се на мене несреѢницу, помози ми!“

„Шта Ѣешь да ти учинимъ, у чему да ти помогнемъ, добра душо!“ одговори свештеникъ отеческимъ гласомъ.

„Ахъ, вы сте ми юшть една едина надежда, иначе нигди, нигди никаквога пріятели на земљи немамъ — — —“

„Изузимаюћи Бога“ уѢе юй у речь примѢрный свештеникъ, „кой е милостивый отаць свою несреѢника. Говори, у чему се состои причина суза твои.“

„Я самъ сирота удовица съ петоро неяке дечице. Обитавамъ у одной дасчаной покривеной комори. Нисамъ платила газди шесть цванцика киріе за овай мецець, па ме садъ съ децомъ моіомъ тера на полѣ, а оно

мало рита и покуѢине, што юшть имамъ, задржава за дугъ. Шта Ѣу садъ съ ономъ кукавномъ сятномъ а голомъ децомъ у ово зимнѣ доба безъ крова, безъ альиница, безъ свега и свачега?“

„О люди, люди!“ узданувши помисли свештеникъ у себи. „Добро дакле, а ты доћи у ютру рано къ мени, ядна сиротицо!“

„Сутра, господине, а гди Ѣу данашню ноѢъ съ децомъ да проведемъ?“

„То е истина,“ одговори майка сиротинъ протривши рукомъ чело свое. „Али шта да чинимо? Я самъ данасъ све до последнѣ паре што самъ имао несреѢлицима теби равнима издао. — — —“

„Ахъ децо моя, децо моя!“ едаше кукавна удовица.

„Неклони духомъ, него мужествена буди, кѢеря моя!“ дубоко тронуть одговори свештеникъ, „и моли се святой майки божіой, она е покровителька и утѢшителька свою невольни матерій и нѣове неачій, па веѢе донета она ни тебе съ твоіомъ децомъ безъ помоѢи оставити.“

„А одъ кога юшть да се помоѢи надамъ, кады ми вы благодѢтелю нашъ, едина надеждо моя, ништа дати и помоѢи неможете?“

„Све Ѣе быти, а и сада бы юшть было, да ми само у овай паръ ніе цепъ мой овако посве празанъ,“ рекне апостоль благотворности, и у томе за уверити просительку о истини речій свои спусти руку у цепъ горнѣ альице свое. Наеданнупть зачу се у цепу сребрна звека. Свештеникъ се одъ удивлена уирепасти.

„О пресвета майко божіа, заръ веѢъ саслушна ты смирену молитву нашу!“ у изненадности той узвлькну почитанія достоянъ свештеникъ. „Погле вѢрна Християнко — ево шесть цванцика, управо пожелава сума — я ий заиста имао нисамъ — узми ий и благодари богу, кой ти е милостиню ову посредствомъ чуда послао.“

Затимъ се онъ дубоко замишльнъ удали тражеѢи у опомени своіой разрешенъ загонетке ове — али е немогаше никако другчіе него божественимъ чудсмъ, себи да разясни.

Све выше и выше утврѢенъ у томъ увереню поѢе онъ сутра данъ опетъ у цркви, да одъ свегъ срца свога святой майки божіой благодарность однесе, што е нѣга за извршенъ чудотворства овога изабрала. Како ступи у олтарь, аль га нѣговъ сопарохъ смешеѢимъ се чертама лица дочека:

„Ишъ туѢа!“

„Шта то?“

„ОпоминѢшь ли се светы речій, рекне онай парохъ шалеѢи се: „недирай у туѢе!“

„Безъ сумнѣ, али зашто да ме на то опоминѢшь.“

„Збогъ тога што си неотице мою горню альину и у нѣой шесть цванцика, кою си юче на место твое навукао, и кою ето и сада на себи носишь.“

Чудо е было разрешено, ал е и сиротой удовици зацело поможено было.

ДОМАЊИЙ ТЕАТОРЪ.

Отаць. Садъ се приближуе твой данъ и бери моа!
и радъ самъ да ти што годъ купимъ.

Девойка. Халбина имамъ доста!

Отаць. А оно избери какавъ накитъ на главу.
Шта бы найрадѣе носила на глави?

Девойка. Шамію тата.

МРВИЦЕ.

— Юпитеръ сиђе еданпутъ съ неба на землю съ томъ благородномъ намеромъ, да различите муке и неволь людске позна, и да имъ помогне. Путуюћи тако по земљи сусретне едногъ врло сиромашки одевеногъ и врло тужногъ и забривутогъ човека, кога су мутне очи къ земљи оборене биле, и кога су се ноге колебале. — Юпитеръ сажалъвиши сиромашка тога упусти се съ нимъ у разговоръ и рекне му: куда тако приятелю, и што си миѣ тако невесео? — „Ахъ, куда љу, одговори запытаный, — то ни самъ незнамъ, а кадъ ти кажемъ, да самъ збогъ несрећне парнице и кућу, и землю, и све што годъ самъ имао, изгубіо, то се ни ты туги и жалости мојој дивити неможешъ.“ — „Буди утѣшенъ брате, кадъ само друго што нѣ, у томе љу ти лако помоћи, рекне Юпитеръ и съ тимъ речма пружи несрећнику томе повелику кесу съ дукатима и исчезне. — Наскоро Юпитеръ продужи путь свој и одма опази човека едногъ, коме е бледоћа лице покрила, и кои брзимъ коракомъ иѣаше. — Шта се томъ догодило, помисли у себи, и текъ што е то, помисли одма е исто и изрекао. — Ниси ли и ти приятелю парницу изгубіо? запыта га Юпитеръ имаюћи јошъ у уму оногъ што е парницу изгубіо. „О, нисамъ, тужнимъ гласомъ одговори овај, већъ самъ е на жалость добио, па ево садъ што брже могу бегамъ, не бы ли се тавнице съ којомъ ми правобранитель мой прети избавіо, будући нисамъ у станю, да му плату издамъ. И тако Юпитеръ зловольно остави землю, на којој е предописана искуства себи набавіо.

— У едномъ друштву препирало се выше учены людій о томе, шта е у правомъ смыслу лепа жена. Наравно сваки е давао свое мнѣніе; али се никако сагласити нису могли. Напоследку дође однекуда шалъивчина еданъ и узadowolъи ий све овимъ речма: „Лепа е жена рай, за очи, пакао за душу, чистителный оганъ за цепъ.“

— Лончаръ еданъ даде себи слѣдуюћій гробный надписъ ставити: Одъ земль самъ живіо, ерѣ самъ лончаръ быо; у землю се враћамъ ерѣ самъ человекъ быо. Путниче неплачи! у землю љу се преобратити. Отиди у мой дућанъ, тамо ћешъ ме опеть, и може быти башъ у виду лонца, паћи.

— На балу едномъ, гди е сала за играњъ кое одъ играча, кое одъ играчица, кое пакъ одъ гледаоца дуп-

комъ пуна была, рекне играчъ еданъ играчици својој, бришући марамомъ лице свое одъ зноя. „Башъ е ово не-сносна врућина. Я се зноимъ као магарацъ Зноителъ се тако исто и вы, господична моя? — „О не, одговори она, я принадлежимъ сасвимъ другому роду.

СТРАНЕ ПОВОСТИ.

— Изъ Месине пишу да е при концу прошлогъ месеца тамо яка буря и олуя была, коя е 30 миля заузимала, и 7 сатій е трајала. Варошь Месина страшно е страдала. Читаве куће, марву и люде, и све што е ветаръ счепео, носіо е у море. Штета износи на неколико милиона.

— У Паризу пре некогъ времена изда се една млада и лепа девойка именовъ Каролина Хиршъ, за принцезу мацарску. Она е тако вешто умела одъ едногъ места узимати а на другомъ са трошенъмъ узаймљны новаца отврати себи кредитъ, да се 200.000 (1 милионъ гроша) за две године задужила. Она е држала многобројне слуге и слушкниѣ, кола и конѣ; нѣне себе, у коима е седела, биле су скупимъ намештаемъ застрте. за самъ кварталъ киріе плаћала е 25 хиљада гроша месечно. Напоследку кадъ се са свы страна дугови слегну, буде тужена, 25 особа предстану суду противу нѣ, коима е она преко 200.000 франака дуговала, и она буде осуђењена на три године тавнице.

— Саюзници почели су изъ свои утврђеня противу сѣверне стране Севастополя пуцати, свакогъ минута бацали су по едно љуле. Али су се увѣрили, да на 2300. рифы дальине, немаю никаквогъ успѣха. Зато сада очекую и спремаю се да са пловечи батерія съ мора почну руске батеріе тући. У освоенной части Севастополя готово нема никога. Пелисіе издао е налогъ да све што се може покренути пренесе у Камѣшъ, и да тамо куће и колебе за зимованѣ праве. Велике и лепе касарне у Карабелной сасвимъ стое читаве, и могле бы се за шпиталѣ и за обитаванѣ употребити, али Руси могу изъ свои топова донде да дотуре, и кадъ годъ оне све да сруше.

— Генералъ Капроберъ приспѣо е 13. т. м. у Копенхагенъ, гдѣ е одъ краля Данскогъ врло лепо примљенъ. Ни едно мнѣніе у новинама не появлюе се да ће ово француско посланство моћи у својој намѣри да ове државе противу Русіе подигне, успѣти.

— Изъ Париза еданъ явля: да ће саюзници 30—40 хил. войника у тврдинима Камѣша, Евпаторіе и Балаклаве оставити, а ону другу сву войску изъ Крима известити. Но пре тога разориће сву освоену часть Севастополя.

— Царъ Александеръ кадъ е поодио Севастополь, и благодарію войсци за пожертвованѣ свое, разделіо е многобројно медалѣ са портретомъ цара Николае.

— Колера у войсци у Цариграду јошъ едако бесни, особито у странямъ легионима. — Скупоћа своју потреба све већа постае.

Одгонетке у пр. бр. — Безъ воздуха. — Ки-сео. — Што нема подковица на ногама,